

Ραδιοφωνικά δελτία ειδήσεων και ιατρική βιβλιογραφία

Αντώνης Παπαγιάννης
Πνευμονολόγος

Όποιος συνάδελφος συνηθίζει να παρακολουθεί τα «κεντρικά» δελτία ειδήσεων των ραδιοφωνικών σταθμών ίσως να έχει ήδη κάνει συνειρμικά τη σύγκριση με την ιατρική βιβλιογραφία.

Δεν καταλαβαίνετε για ποιο πράγμα μιλούμε; Όταν το δελτίο αρχίζει με **Τίτλους** ειδήσεων, συνεχίζει με περιλήψεις (**Abstracts**), προχωρεί σε αναλυτική περιγραφή, στην οποία παρεμβάλλονται ηχογραφημένα αποσπάσματα, δηλώσεις ή αποφθέγματα των πρωταγωνιστών της όποιας ιστορίας (**Υλικό και μέθοδος**), στη συνέχεια έχει σχολιασμό και κριτική των «ειδήσεων» από κάποιον ή κάποια τρίτα πρόσωπα (**Συζήτηση**), για να καταλήξει σε επανάληψη των κυριότερων σημείων (**Συμπεράσματα**), δεν θυμίζει πολύ την καθιερωμένη δομή μιας πρωτότυπης ιατρικής εργασίας;

Σε όλους τους τομείς της γνώσης η επανάληψη είναι μητέρα της μάθησης. Το ίδιο δόγμα φαίνεται να ακολουθεί και η δημοσιογραφία, που έχει την τάση να επαναλαμβάνει μέχρι ναυτίας τα ίδια και τα ίδια ανούσια πράγματα. Έτσι, ο εκφωνητής ή εκφωνήτρια του κεντρικού δελτίου μας περιγράφει αναλυτικά τι πρόκειται να πει ο συνάδελφος που κάνει το ρεπορτάζ για κάποιο θέμα, και του δίνει στη συνέχεια τον λόγο, για να αρχίσει εκείνος με το στερεότυπο «Ακριβώς όπως τα είπες, Γιάννη/Μαρία, έγιναν τα πράγματα...» και να επαναλάβει τα ίδια γεγονότα με τα ίδια σχεδόν λόγια (τα μισά είναι «κλισέ» του τύπου **«αιχμή του δόρατος»**, που συνήθως το μπερδεύουν με το **«σημείο αιχμής»**, και **«αρχής γενομένης»**). Πριν προλάβει όμως ο ακάματος ρεπόρτερ να πει δυο κουβέντες, παρεμβαίνει ο εκφωνητής του δελτίου με το τελείως περιττό: «Αν θέλεις, στο σημείο αυτό να ακούσουμε ένα **χαρακτηριστικό απόσπασμα** των δηλώσεων του κυρίου/της κυρίας τάδε...». Το απόσπασμα είναι τόσο χαρακτηριστικό, που λέει ακριβώς τα ίδια

που μας είπαν προηγουμένως οι δυο δημοσιογράφοι: ούτε λέξη περισσότερο ή λιγότερο. Ο παρουσιαστής θεωρεί καθήκον του να μας υπομνήσει ότι «Ακούσαμε τις δηλώσεις του κ. τάδε» και ξαναδίνει τον λόγο στον ρεπόρτερ. Τελειώνει το ρεπορτάζ, και έπονται ευχαριστίες προς τον ρεπόρτερ που – πώς τα καταφέρνει; – πάντα **«βρίσκεται στην άλλη άκρη της τηλεφωνικής μας γραμμής»** (υπήρχε περίπτωση να είναι στην ίδια άκρη; γιατί πέντε λέξεις παραπάνω, όταν θα μπορούσαν απλά να λένε «στο τηλέφωνο» ή «στη γραμμή»); και επανάληψη της είδησης για όσους μόλις άνοιξαν το ραδιόφωνο και είχαν την ατυχία να χάσουν τις δηλώσεις. Η ίδια σκηνή μπορεί να παιχθεί πέντε ως δέκα φορές σε κάθε μεγάλο δελτίο, με αλλαγή μόνο των προσώπων και του θέματος συζήτησης. Πόσα «χαρακτηριστικά αποσπάσματα» μπορεί να αντέξει κανείς;

Μια είδηση, ακόμη κι αν είναι τόσο «μπανάλ» όσο τα δηκτικά σχόλια της αντιπολίτευσης για μια ατυχή γκριμάτσα ενός κυβερνητικού στελέχους, οι αιχμηρές δηλώσεις ενός κομματικού εκπροσώπου και οι καυστικές αντιδηλώσεις του ομολόγου του από την άλλη πλευρά, δεν εξαντλείται ποτέ σε μια μέρα. Το θέμα θα «παίξει» και την επόμενη και τη μεθεπόμενη (κι αν τύχει η «είδηση» να βγει Πέμπτη, μπορεί να κρατήσει μέχρι και τη Δευτέρα, μια και το Σαββατοκύριακο δεν προσφέρει συνήθως καινούργια 'stories'). Προφανώς αυτό έχει να κάνει με την πλήρη εκμετάλλευση του ραδιοφωνικού χρόνου, που βέβαια είναι ακριβός (για τους άλλους). Αντίδοτο στον ειδησιογραφικό αυτό «κορεσμό» ίσως είναι να ακούει κανείς ειδήσεις μόνο μια φορά την εβδομάδα: έτσι μπορεί να βρίσκει πάντα κάτι καινούργιο και ενδιαφέρον.

Μια ακόμη τάση της σύγχρονης δημοσιογραφίας είναι να προλέγει τα μέλλοντα, ίσως από ζηλοτυπία για τις περίφημες προγνωστικές ικανό-

τητες των παλαιών κλινικών ιατρών («Ο ασθενής θα ζηήσει ακριβώς μια εβδομάδα και τρεις ώρες»). Για παράδειγμα, πρόκειται να μιλήσει κάποιος πολιτικός ανήρ (ή γυνή) σε μια εκδήλωση (σημαντική ή μη). Από την προηγούμενη ημέρα (ή και εβδομάδα καμιά φορά) τα δελτία μας ενημερώνουν για το τι πρόκειται να πει ο συγκεκριμένος κύριος (ή κυρία) στις τόσες του μηνός. Γιατί άραγε; Νομίζουν ότι έχουμε τόση ανυπομονησία να (ξανα)μάθουμε πράγματα που, πάνω-κάτω, έχουμε ακούσει μύριες όσες φορές; Θα έχει η επόμενη παρτίδα επισήμων πολιτικών εξαγγελιών και αντιστοίχων αντιπολιτευτικών κατακραυγών μεγαλύτερη επίφαση ειλικρίνειας από αυτή που μάθαμε να περιμένουμε από δημόσια χείλη; Και στο κάτω-κάτω, δεν αποτελεί αυτό παραβίαση της προσωπικής ελευθερίας επιλογής του κάθε υποψήφιου ομιλητή; Θα είχε πολύ ενδιαφέρον (και σίγουρα θα χρειαζόταν μια καλά ανεπτυγμένη αίσθηση χιούμορ) να έβγαινε ένας πολιτικός και να έλεγε: «Ακούσατε τις προγνώσεις που με ήθελαν να μιλώ για τον καιρό στο Καστελόρριζο και τα ραδίκια Κουτσοχωρίου. Ε λοιπόν, εγώ θα αναφερθώ στην προσεχή έκλειψη σελήνης και το τελευταίο Ράλι Ακρόπολης», και στη συνέχεια να έκανε μια τελείως άσχετη με τα προγνωστικά ομιλία. Κάτι τέτοιο βέβαια θα απο-

τελούσε από μόνο του είδηση, ισάξια με εκείνη που προέκυψε πριν μερικά χρόνια, όταν το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα της Νότιας Αφρικής μετέδωσε στο δελτίο του το μοναδικό: «There is no news tonight».

Τέλος, αφού αναφερθήκαμε παραπάνω σε στερεότυπες δημοσιογραφικές εκφράσεις, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε δυο από τα πιο δημοφιλή «κλισέ» στα δελτία ειδήσεων. Όταν μιλάει κανείς στα Μέσα Ενημέρωσης, θα πρέπει να προσέχει όχι μόνο αυτά που λέει, αλλά (ίσως ακόμη περισσότερο) αυτά που ΔΕΝ λέει. Έτσι π.χ. αν κάποιος ομιλητής δεν πει ότι δεν θα βρέξει αύριο—άσχετα αν η όλη συζήτηση δεν έχει καμιά σχέση με τον καιρό—αυτή η μη-δήλωση (αλήθεια, θυμάστε εκείνο το περιβόητο ‘non-rarer’;) έχει σοβαρές πιθανότητες να αποδοθεί ως εξής: «Ο καθηγητής Δεινόκαιρος **άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο** να βρέξει αύριο». Ενώ αν ένας οικονομικός υπουργός κάνει το σφάλμα να πει ότι η ομπρελοβιομηχανία στην Ελλάδα είναι σε άνοδο, ο ρεπόρτερ που κρέμεται από τα χείλη του θα μεταδώσει με τραγικό ύφος: «Ο υπουργός δήλωσε **εμμέσως πλην σαφώς** ότι τα τελευταία χρόνια ο καιρός στη χώρα παρουσιάζει συνεχή επιδείνωση». Με άλλα λόγια, πέρα βρέχει.

Από τον οίκο MAYTH ανακοινώνεται η αύξηση του ανώτατου ορίου αμοιβών κατά μήνα από 1.150 σε 1.300 ευρώ, με την υπόσχεση και νέας αναπροσαρμογής μετά την επικείμενη ανακοστολόγηση και των ιατρικών πράξεων.